

Національний науковий центр
«Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є. Таїрова»,
Україна

РОЛЬ ФІТОПРИЙОМІВ У ПОЛІПШЕННІ ЯКОСТІ ПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ ВИНОГРАДУ

В статті розглянуто актуальні питання про місце і роль фітоприймів в умовах інтенсифікації виноградного розсадництва, підвищення якості щеплених саджанців.

Ключові слова: виноградна шкілка, чеканка, обломка, пагони, саджанці.

Ще донедавна доцільність чеканки та обламування пагонів розглядалась лише на плодоносних виноградниках і роль цих операцій полягала у нормуванні та кращому визріванні урожаю і пагонів. Необхідність і регламент проведення цих операцій на виноградниках визначалась задачами, які ставили перед собою виноградарі, біологією кожного конкретного сорту та в значній мірі залежали від умов зростання рослин у конкретні роки. [5,6]

У шкілці виноградні саджанці ростуть на досить інтенсивному агрофоні, наявність зрошення і значна кількість внесених перед садінням добрив, особливо азотних, значно активізують ріст пагонів у довжину. При проведенні чеканки такі пагони раніше починають визрівати, в них більше і значно інтенсивніше запасуються поживні речовини. Заміна механічного видалення верхівок пагонів на обприскування хімічними ретардантами типу хлорхолінхлорид (ГУР), гідрозид малеїнової кислоти (ГМК) та інших свого часу вивчалась як альтернативний шлях [1,2,3,4], проте не знайшла широкого застосування у виробництві саджанців.

Рівень світлозабезпеченості пагонів саджанців є суттєвим фактором для фотосинтетичної активності їхнього листя, у значній мірі він залежить від характеру гілкування пагонів і їх просторового розташування. Саджанці один від одного у шкілці знаходяться на невеликій відстані (8-10 см), і таким чином просторова обмеженість у рівні, насамперед світлозабезпечення, породжує конкуренцію у рості серед рослин в кожному конкретному рядку.

Саджанці різних сортів винограду у шкілці мають неоднакову пасинкоутворюючу здатність. У одних із них, наприклад Флора, пасинки утворюються безперервно, а у інших, наприклад у сорту Оригінал, це явище менш виражене і майже непомітне (таб.).

Вплив обломки і чеканки пагонів на розвиток щеплених саджанців винограду, сорт Флора, середнє за 2010-2011 рр.

Варіант досліджу			Діаметр основного пагона, мм	Довжина приросту, см	Визрівання, %	Кількість коренів	
Найменування прийому	Кількість пагонів, що залишені, шт.	строки чеканки				всього	в т.ч. діаметром більше 2 мм
без обломки (контроль 1)	-	-	6,28	111,1	64,5	17,3	6,7
ГУР (контроль 2)	-	-	6,88	85,1	76,5	20,3	7,5
Обломка без чеканки	1	-	6,73	128,7	67,5	18,5	6,9
	2	-	6,58	103,1	66,5	18,2	6,8
Чеканка без обломки	-	кінець липня	7,08	35,8	75,5	20,0	8,0
		середина серпня	6,68	40,2	70	19,1	7,3
Обломка + чеканка	1	кінець липня	7,03	38,7	76	20,6	8,2
	2	кінець липня	6,81	39,8	74	19,4	7,8
Обломка + чеканка	1	середина серпня	6,83	41,9	72,5	19,1	7,7
	2	середина серпня	6,71	44,1	71	18,8	7,3
Обломка + чеканка	1	кінець липня + середина серпня	7,16	35,3	78	22,2	8,4
Обломка + чеканка	2	кінець липня + середина серпня	6,73	40,3	75	20,8	7,6
НСР ₀₅		0,25			1,2		

Тому регламент застосування прийомів фітотехніки у шкільці також повинен враховувати біологічні властивості сортів винограду.

Дослідження із впливу комплексу фіто прийомів, а саме обламування та чеканки на ріст і визрівання пагонів саджанців винограду двох районованих сортів – Флора та Оригінал, розпочаті в 2010 році. Схема дослідів включала проведення обломки з залишенням одного або двох пагонів саджанця, двох термінів чеканки їх верхівок, а також спільне застосування цих прийомів. Контролем слугували ділянки шкільки без обломки пагонів і чеканки їх верхівок, а також із застосуванням якості хімічної чеканки препарату ТУР. Як видно із результатів таблиці на сорті Флора, при залишенні одного пагону та проведенні дворазової чеканки в кінці липня та в середині серпня, основні показники, порівняно з контролем, зросли настільки: діаметр основного пагону – на 0,88 мм; визрівання – на 13,5%; загальна кількість коренів – на 4,9 шт.; а коренів діаметром більше 2 мм – на 1,7 шт.

Як показав аналіз результатів досліджень, сама чеканка та строки її застосування впливають на подальший ріст і характер визрівання пагонів.

Як при обламуванні так і при чеканці відбувається порушення кореляції між кореневою системою і надземною частиною саджанця, які протягом активної вегетації безперервно нарощують свій об'єм. Після чеканки коренева система намагається відновити втрачений баланс між коренем і надземною частиною, а це в свою чергу стимулює розвиток пасинків.

Встановлено, що при чеканці припиняється активний ріст основного пагону в довжину, інтенсивно пробуджуються бокові пагони (пасинки), а основний пагін саджанця значно потовщується в діаметрі, в ньому в більшій мірі запасуються поживні речовини [2,6], порівняно з контролем. Адже у виноградному розсадництві зовсім не потрібно, щоб пагони були довгими: при посадці будуть залишені всього два нижніх вічка, а решта пагону видалиться. Тому не потрібним є вирощування зайвої деревини саджанців у шкільці, значно доцільніше своєчасно провести обламування та чеканку пагонів, що вегетують.

Висновок. Досягнення необхідних якісних параметрів саджанців вимагає проведення у шкільці відповідних прийомів агрофітотехніки. Встановлено, що ефективність застосування чеканки і обломки пагонів у шкільці є високою, при цьому зростають якісні та біометричні характеристики вирощених саджанців. Сумісне застосування обох прийомів встановлює оптимальні параметри надземної частини для більш інтенсивної і продуктивної фотосинтетичної діяльності листової поверхні саджанця, що значно збільшує вихід стандартного посадкового матеріалу із шкільки на 10% порівняно з контролем.

Література:

1. Громаковский И. К. Применение ретардантов при выращивании виноградных саженцев / И. А. Громаковский, Е. М. Елисаветская // Садоводство, виноградарство и виноделие Молдавии. - 1975. - № 9. – С. 33-34.
2. Громаковский И. К. Влияние чеканки на физиологические процессы у виноградной лозы / И. К. Громаковский // Садоводство, виноградарство и виноделие Молдавии. - 1959. - № 1. – С. 32-34.
3. Кучер Г. М. Влияние хлорхолинхлорида на физиолого-биохимические процессы и морозоустойчивость винограда: автореф. дис канд. биол. наук: спец. 03.00.12 «Физиология растений» / Г. М. Кучер. – Кишинев, 1984. – 25 с.
4. Мелешко Н. И. Влияние препарата ТУР на рост, развитие и выход привитых саженцев винограда / Н. И. Мелешко // Сборник трудов Одесского с.-х. института. – Одесса, 1978. – С. 73-80.
5. Мельник С. А. Время и техника проведения чеканки для разных сортов винограда / С. А. Мельник, В. И. Щигловская // Виноградарство и виноделие Молдавии. – 1953. - № 3. – С. 21-23.
6. Никифорова Л. Т. О влиянии многокраной чеканки на рост и развитие вегетативных и репродуктивных органов виноградного куста в условиях юга Украины / Л. Т. Никифорова // Труды Укр.НИИ ВиВ им. В. Е. Таирова. – К. : Из-во сельскохозяйственной литературы, 1963. – Т. IV. – С. 77-99.

Olefir O.V.

The role of phytomethods with grape planting quality improving

Topical question about the place and role of phytomethods in condition of grape planting intensification, quality improving planting vaccination is shown in the article.

Key word: grape nursery, coinage, debris, shoots, seedlings.